

DIARIENUMMER: KS 242/2015 900
FASTSTÄLLD: KF § 24/2016-03-08
VERSION: 3
SENAST REVIDERAD: KF § 11/2024-02-19
GILTIG TILL: Tills vidare
DOKUMENTANSVAR: Kommundirektör

Ägardirektiv

*Gemensamt ägardirektiv för bolag ägda av
Herrljunga kommun*

Det gemensamma ägardirektivet är fastställt av Herrljunga kommun i Kommunfullmäktige 2016-03-08 § 24 och antaget vid bolagens årsstämmor mars 2016. Det gemensamma ägardirektivet är senast reviderat 2019-12-10 KF §189.

Visionen för Herrljunga kommun

De kommunala aktiebolagen och stiftelsen ska arbeta i enlighet med av Herrljunga kommunfullmäktige antagna vision, övergripande mål och inriktningsmål. Herrljunga kommun har tre övergripande fokusområden med sikte på Växtkraft 10 000 och tre kommunövergripande mål per fokusområde, sammanlagt nio mål.

Växtkraft 10 000			
Fokusområde	En hållbar och inkluderande kommun	En välkomnande och attraktiv kommun	En utvecklande kommun
	Vi tar ansvar för vår gemensamma framtid. Hållbarhetsbegreppet genomsyrar alla beslut och aktiviteter.	Vi arbetar för en trygg och stimulerande miljö med medborgare, företagande och besökare i fokus. En småstadsidyll nära storstad och fritid, du är i centrum!	Vi skapar infrastrukturer i framkant, och tillsammans uppnår vi tillväxt genom nytänkande
Kommun-övergripande mål	<ol style="list-style-type: none"> Herrljunga ska ta miljöansvar och effektivt hushålla med naturens resurser, nu och i framtiden. Herrljunga kommun ska ha en god ekonomisk hushållning. Herrljunga kommun ska ha socialt hållbara verksamheter som främjar trygghet, 	<ol style="list-style-type: none"> Att aktivt marknadsföra och lyfta fram Herrljunga kommuns goda egenskaper och företagande. Herrljunga kommun är en trygg plats att besöka, och leva och verka i. Herrljunga kommun främjar samarbete i hela kommunen. 	<ol style="list-style-type: none"> Oavsett ålder ges möjlighet till livslångt lärande och god livskvalitet. Herrljunga kommun främjar ett aktivt och starkt lokalt näringsliv Herrljunga kommun ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande

	inkludering och jämställdhet.		
--	-------------------------------	--	--

Gemensamt ägardirektiv

För de bolag som ingår i Nossan Förvaltningsaktiebolag-koncernen (nedan benämnd koncernen) gäller följande gemensamma ägardirektiv.

I detta dokument, gemensamt ägardirektiv, anges det som gäller för samtliga bolag som ingår i koncernen. För varje bolag finns dessutom ett särskilt ägardirektiv som innehåller unika direktiv för just det bolaget, samt eventuella preciseringar av det som ingår i detta dokument.

Varje bolag ska via det särskilda ägardirektivet ha ett väl kommunicerat uppdrag, så att bolaget med god kvalité och resurseffektivt kan förverkliga uppsatta mål.

Det gemensamma ägardirektivet och det särskilda ägardirektivet är fastställt och beslutat av kommunfullmäktige i Herrljunga Kommun. Bolagen ska årligen fastställa bolagets ägardirektiv på bolagsstämman.

1. Allmänt

Herrljunga kommun bedriver en del av sin verksamhet i bolagsform. Bolagen har samma övergripande syfte som den verksamhet som bedrivs i förvaltningsform, nämligen att skapa nytta för Herrljunga kommun och dess medborgare. Herrljunga kommun har organiserat hel eller delar av sin bolagsverksamhet i en koncern med Nossan Förvaltningsaktiebolag som moderbolag.

1.1 Regelverk och begränsningar

De kommunala bolagen ska i sin verksamhet förhålla sig till två övergripande lagar, dels kommunallagen (KL) och dels aktiebolagslagen (ABL). Det innebär att bolagen har en sammansatt uppgift där det ska råda balans mellan allmännytta (nytta för medborgarna) och affärsmässighet (en strikt företagsekonomisk lönsamhet). Ovanstående uppgift skrivs ut i respektive bolags bolagsordning och utgör det kommunala ändamålet med verksamheten. Bolagen är instrument för att sköta kommunala angelägenheter och begränsas av samma kommunalrättsliga principer som övrig kommunal verksamhet i den mån inget särskilt är stadgat i lag. Bolagen får således inte bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som inte är förenligt med de kommunala principerna.

Förutom genom lag och författning regleras bolagens verksamhet och bolagens förhållande till kommunen genom:

- bolagsordning

- ägarpolicy och generella ägardirektiv
- gemensamt ägardirektiv
- särskilt ägardirektiv för respektive bolag
- av fullmäktige antagna program, planer, visioner, policys och andra styrdokument som anges i ägardirektiven.

1.2 Principer för styrning

Herrljunga Kommun ska ha en aktiv ledning och styrning av sina bolag. Detta innebär bl. a. att löpande utvärdera:

- verksamheten och verksamhetsformen
- bolagens strategier och mål
- hur bolagen sköts av bolagsledningen och styrelsen

Moderbolaget Nossan Förvaltningsaktiebolag ska utöva styrning och uppföljning av de bolag som ingår i koncernen. Det ska finnas en aktiv dialog och kommunikation mellan moderbolaget och dotterbolagen. Nossan Förvaltningsaktiebolag skall i förekommande fall rapportera till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

1.3 Ägardirektivets syfte

Syftet med ägardirektiven är att det dels ska finnas en tydlighet i förhållandet mellan dotterbolagen och moderbolaget i koncernen, dels en tydlighet i förhållandet mellan moderbolaget, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Bolagen ska vidare med hjälp av ägardirektiven ha ett så väl kommunicerat uppdrag som möjligt så att respektive bolag på ett resurseffektivt sätt och med god kvalitet kan förverkliga uppsatta mål.

2. Ägarstyrning – ansvarsfördelning

2.1 Ägaransvar enligt kommunallagen

I 10 kap 2--4 §§ KL anges att kommunfullmäktige kan överlämna vården av en kommunal angelägenhet till ett aktiebolag och vad som då ankommer på kommunfullmäktige att besluta.

2.2 Ägarens uppsikt enligt kommunallagen

Bolagen står i sin verksamhet under kommunstyrelsens uppsikt enligt 6 kap. 1 § KL, denna uppsiktsplikt kan inte delegeras. Kommunfullmäktige har emellertid uppdragit åt Nossan Förvaltningsaktiebolag att utöva tillsyn samt uppföljning av de bolag som ingår i koncernen.

Bolagen erinras om att kommunstyrelsen enligt 6 kap 9 § KL har att fatta årliga beslut huruvida verksamheten varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

2.3 Bolagsstämmor

På bolagsstämman utövas aktieägarnas lagstadgade inflytande i bolaget och stämman är därför ett forum för kommunen att utöva formell ägarstyrning. Bolagsstämman utgör således bolagets högsta beslutande organ.

Utöver vad som anges i bolagsordningen om bolagsstämma ska också följande gälla:

Kommunstyrelsen utser ägarrepresentant till bolagsstämmor i Nossan Förvaltningsaktiebolag. Styrelsen för Nossan Förvaltningsaktiebolag utser ägarrepresentant till övriga bolags årsstämmor.

2.4 Bolagens styrelser

Tillsättande

Styrelseledamöterna i respektive bolag ska utses av kommunfullmäktige och anmälas på bolagsstämman. I delägda bolag ska kommunen med beaktande av 10 kap. 4 § kommunallagen komma överens med övriga aktieägare om hur styrelseledamöter ska utses.

Uppgifter

Respektive bolagsstyrelse svarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Styrelsen har det operativa ansvaret för bolaget och att verksamheten bedrivs i enlighet med vad som har beslutats på årsstämman. Styrelsen ska se till att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

2.5 Verkställande direktör

Tillsättande

Styrelsen i respektive bolag utser verkställande direktör. Inför tillsättande och entledigande av verkställande direktör ska samråd ske med Nossan Förvaltningsaktiebolags styrelse samt kommundirektör. Innan rekryteringsprocess gällande tillsättande av VD startar ska samråd ske med Nossan Förvaltningsaktiebolags styrelse samt kommundirektör om kravprofil samt tjänstens utformning och villkor.

Uppgifter

Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar. Den verkställande direktören får dessutom utan styrelsens bemyndigande vidta åtgärder som med hänsyn till omfattningen och arten av bolagets verksamhet är av ovanligt slag eller av stor betydelse, om styrelsens beslut inte kan avvaktas utan väsentlig olägenhet för bolagets verksamhet.

3. Kommunalrättsliga principer

Bolagen bedriver kommunal verksamhet. För sådan verksamhet gäller bland annat principer enligt KL såsom lokaliseringsprincipen, likställighetsprincipen, förbud mot riktat stöd till enskild näringsidkare samt självkostnadsprincipen. Koncernens bolag har ett ansvar att efterleva dessa principer om inget annat framgår av lag, vilket också följer av bolagens bolagsordningar.

3.1 Lokaliseringsprincipen (2 kap § 1 KL)

Bolagen ska normalt endast bedriva sin verksamhet inom det geografiska området Herrljunga kommun. Lokaliseringsprincipen gäller inte för verksamheter som undantas enligt ellagen.

3.2 Likställighetsprincipen (2 kap § 3 KL)

Bolagen ska behandla de kunder som är kommunmedlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för annan behandling.

3.3 Förbud mot riktat stöd till enskild näringsidkare (2 kap § 8 KL)

En kommun får allmänt främja näringslivet men får inte stödja en enskild näringsidkare såvida det inte finns synnerliga skäl. Ovanstående gäller även bolagen.

3.4 Självkostnadsprincipen (8 kap § 6 KL)

Bolagen ska vid sin prissättning räkna med samtliga kostnader som vid normal affärsmässig drift är motiverade från företagsekonomisk synpunkt. Det innebär att också relevanta interna och kalkylerade kostnader ska ingå. I självkostnaden ska också ingå kapitalkostnader samt skälig avkastning på eget kapital. Självkostnadsprincipen gäller inte för verksamheter som undantas enligt speciallagstiftning såsom ellagen, fjärrvärmelagen eller lagen om allmännyttiga bostadsbolag etc.

4. Insyn och ägardialog

4.1 Information till allmänheten

Koncernens bolag ska skapa lämpliga förhållanden för återkommande dialog med allmänheten utifrån varje bolags förutsättningar. Bolagen ska kännetecknas av öppenhet och ett serviceinriktat arbetssätt.

4.2 Kommunens insyn i bolagens verksamhet

Bolagen inom Nossankoncernen ska hålla Nossan Förvaltningsaktiebolag informerad om sin verksamhet och planerade åtgärder av vikt. Övriga bolag ska hålla ägaren, här kommunstyrelsen och kommunfullmäktige, informerad om sin verksamhet och planerade åtgärder av vikt. Nossan Förvaltningsaktiebolag äger rätt att ta del av koncernbolagens handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolagen och deras verksamhet. Herrljunga kommun som ägare har rätt att ta del av samtliga bolag och stiftelsers handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolagen och deras verksamhet.

Detta gäller dock endast i den mån detta inte möter hinder på grund av författningsreglerad sekretess.

Bolagen ska löpande sända följande handlingar till Nossan Förvaltningsaktiebolag samt till kommunens registrator (herrljunga.kommun@admin.herrljunga.se):

- protokoll från styrelsemöten och bolagsstämma, inklusive bilagor
- årsbudget och eventuell flerårsplan
- affärsplan, ekonomiska rapporter, delårsrapport och underlag för koncernbokslut
- årsredovisning med revisionsberättelse och lekmannarevisorernas granskningsrapport

Bolagen ska i övrigt lämna de uppgifter och handlingar som Nossan Förvaltningsaktiebolag eller kommunstyrelsen begär.

Bolagens styrelser ska årligen i årsredovisningen, utöver vad som stadgas i ABL, redovisa hur verksamheten bedrivits och utvecklats mot bakgrund av det i bolagsordningen fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna.

4.3 Ägardialog

Nossan Förvaltningsaktiebolag ska under året ha en återkommande dialog med bolagen. I förekommande fall behandlas dessa ärenden av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Bolagens årsstämmor är ett naturligt tillfälle för samlad dialog. Därutöver hålls ägardialoger, normalt två per år med Nossan Förvaltningsaktiebolag samt två per år med kommunstyrelsens presidie.

5. Frågor av principiell beskaffenhet

5.1 Inhämtande av moderbolagets ställningstagande

Bolagen i koncernen ska bereda Nossan Förvaltningsaktiebolag möjlighet att ta ställning innan sådana beslut fattas som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Till denna beslutskategori hör:

- Planer som gäller ändrad inriktning av bolagets verksamhet eller start av ny rörelsegren eller nedläggning av befintlig sådan
- Förvärv, bildande, försäljning eller fusionering av dotterbolag
- Förvärv av aktier i annat företag om inget annat anges i respektive bolags särskilda ägardirektiv
- Förvärv eller försäljning av fastigheter vilka är av sådan omfattning att de påverkar bolagets långsiktiga ekonomi
- Större investeringar vilka är av sådan omfattning att de väsentligt påverkar bolagets långsiktiga ekonomi

5.2 Inhämtande av kommunfullmäktiges ställningstagande

Det ankommer på Nossan Förvaltningsaktiebolags styrelse att bedöma när ett ärende är av sådan vikt eller principiell beskaffenhet att det ska lämnas vidare till kommunfullmäktige för ställningstagande.

Följande ärenden ska dock alltid föreläggas kommunfullmäktige:

- förvärv, bildande eller försäljning av dotterföretag
- förvärv av aktier i annat företag om inte annat anges i respektive bolags särskilda ägardirektiv
- större/strategiska försäljningar eller köp av fastigheter
- större investeringar som ändrar inriktning på nuvarande verksamhet och/eller som väsentligt kan påverka bolagets ekonomi eller annars är av strategisk betydelse för kommunen.

I ärenden där koncernen kan lida skada genom att avvakta kommunfullmäktiges beslut äger Nossan Förvaltningsaktiebolags styrelse fatta beslut utan att höra kommunfullmäktige. I sådant fall ska beslutet i efterhand rapporteras till kommunfullmäktige.

6. God ekonomisk hushållning

Kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i KL 10 kap. 2-6 §§.

Gemensamt för bolagen i koncernen är att Herrljunga Kommuns ägande är långsiktigt, vilket påverkar utformningen av vision, verksamhetsmål och finansiella mål. Utgångspunkten är därför bl a att avkastningen som bolagen genererar huvudsakligen ska användas i koncernen. För finansiella mål är inriktningen att bolagen skall sträva efter, en för branschen, god resultatnivå och soliditet i syfte att bolagen skall kunna utveckla sin verksamhet och att kommunens risktagande minskar. Detaljerade mål för varje bolag finns i bolagets särskilda ägardirektiv.

Bolagen ska i övrigt förvalta sin fasta egendom så effektivt att den behåller eller ökar sitt värde.

7. Tillämpning av övergripande beslut och styrdokument

7.1 Övergripande

Koncernen omfattas, utöver nämnda regelverk och begränsningar i 1.1, av de övergripande beslut och styrdokument för kommunen som fastställs av kommunfullmäktige. Dokumenten, och eventuella preciseringar för respektive bolag som anges i det särskilda ägardirektivet, ska bekräftas på årsstämman.

7.2 Särskilda uppdrag

Eventuella preciseringar för respektive bolag anges i det särskilda ägardirektivet. Särskilda uppdrag som getts till ett eller några bolag anges i respektive bolags särskilda ägardirektiv.

7.3 Bolagens styrelser

Arvode till styrelse och lekmannarevisorer utgår enligt kommunens arvodesregler. Lekmannarevisorer ska tillställas protokoll.

7.4 Resor

Beslut om utlandsresa (utanför Norden) för VD beslutas av ordförande i respektive bolag.

8. Ekonomi

Övergripande ekonomiska och finansiella mål för koncernen beskrivs under avsnitt 6 samt i respektive bolags särskilda ägardirektiv.

8.1 Finansförvaltning

Koncernen Nossan Förvaltningsaktiebolag omfattas av kommunens finanspolicy. Herrljungas kommunstyrelseförvaltning samordnar all finansförvaltning för kommunkoncernen. Bolagens kapitalbehov ska tillgodoses genom ”internbankverksamhet”. Bolagen ska vara anslutna till Herrljunga kommuns finansiella koncernkonto.

8.2 Utdelning, koncernbidrag och aktieägartillskott

Bolagen ska lämna koncernbidrag/utdelning som årligen beslutas av Nossan Förvaltningsaktiebolag. Koncernbidrag som utgör bokslutsregleringar inom koncernen beslutas av Nossan Förvaltningsaktiebolag. Koncernbidragen fastställs i samband med att årsredovisningen behandlas vid respektive bolags årsstämma.

Respektive bolag ska varje år disponera resultatet så att det, i förekommande fall, fastställda utdelningskravet i form av koncernbidrag eller utdelning till ägaren kan uppfyllas.

8.3 Tidplaner för budget, uppföljning och bokslut

Bolagen ska i budget inför det kommande året i samråd med moderbolaget planera hur det budgeterade resultatet ska disponeras. Bolagen ska medverka i den koncernredovisning som bolagskoncernen respektive kommunkoncernen är skyldig att upprätta, samt avlämna ekonomirapporter, delårsrapporter och årsredovisning på tider som Herrljunga kommunstyrelseförvaltning alternativt Nossan Förvaltningsaktiebolag beslutar.

8.4 Uppföljning

Bolagens styrelse och verkställande direktör ska i förvaltningsberättelsen redovisa hur verksamheten har bedrivits och utvecklats under det gångna året i förhållande till det ändamål som bolagsordningen anger, samt hur måloppfyllelsen har varit vad gäller de mål som finns angivna i ägardirektivet.

Utöver aktiebolagslagen stadgar ska bolagens förtroendevalda revisorer, mot bakgrund av det kommunala syftet med bolagen och dess verksamheter, medverka i granskning enligt kommunallagen och pröva huruvida verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Bolagens lekmannarevisorer har i uppdrag att i granskningsrapport redogöra för genomförd förvaltnings- och verksamhetsrevision och bedömning av utfallet av verksamheten i form av ändamålsuppfyllelse och måluppfyllelse.

8.5 Övrigt

Bolagen får inte pantsätta aktier eller lämna borgen.

9. Samordning inom koncernen och mellan kommunen och koncernen

Bolagen ska i sin verksamhet tillämpa ett koncerntänkande och samordning ska bland annat ske där vinst kan uppstå för kommunkoncernen som helhet. Nossan Förvaltningsaktiebolag ska tillsammans med bolagen verka för ett totalekonomiskt effektivt resursutnyttjande inom koncernen samt i relation till kommunen. Samhörigheten ska stärkas och den samlade koncernnyttan ska vara vägledande i all verksamhet. Så långt det är möjligt ska kommunens kompetenser inom områden såsom HR, finans, juridik, kommunikation och upphandling komma bolagen till del.

10. Administrativa rutiner

10.1 Bolagens handlingar

Bolagen ska hålla sina handlingar förvarade och registrerade så att återsökning kan ske enligt offentlighets- och sekretesslagen. I bolag där kommunen utövar rättsligt bestämmande inflytande ska bolaget arkivera sina handlingar enligt arkivlagen. Vad som gäller för kommunens arkivvård ska också tillämpas av bolagen.

10.2 Utlämnande av allmänna handlingar

Vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av allmänna handlingar hos myndigheter ska i tillämpliga delar gälla också handlingar hos koncernens bolag då kommunen utövar ett rättsligt bestämmande inflytande. Ovanstående gäller dock endast i den mån hinder inte möter på grund av författningsreglerad sekretess.

11. Extraordinär händelse och höjd beredskap

Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap reglerar kommunens skyldighet att minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred.

Bolaget har skyldighet att ingå i kommunens krisorganisation och på samma sätt som kommunen planera sin verksamhet för robusthet och skydd mot extraordinära händelser. Således skall bolaget upprätta plan för extraordinära händelser, revidera planen årligen och se till att planerna bygger på riskanalyser inom respektive verksamhetsområde. Vidare ska bolaget, i den utsträckning som de blir kallade, delta i övningar som kommunen genomför i krishantering.

Bolaget har skyldighet att omedelbart till kommundirektören anmäla händelser som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av kommunen.

På begäran av krisledningsnämnden är bolaget skyldigt att bistå krisledningsnämnden vid extra ordinär händelse eller höjd beredskap i den omfattning som den extra ordinära händelsen eller den höjda beredskapen bedöms kräva.